

DEVLET

GÜVENLİK

MAHKEMELERİNE

HAYIR !

KASIM 1998
ANKARA

DEVLET

GÜVENLİK

MAHKEMELERİNE

HAYIR!

“DGM’LERE KARŞI ÖZGÜRLÜK GİRİŞİMİ”

İHD Ankara Şubesi, ÇHD Ankara Şubesi, Halkevleri Ankara Şubeler Platformu, THYDDER Genel Merkezi, Ankara TİYAD, Tüm Yargı-Sen Ankara Şubesi, SES Ankara Şubesi, Kültür-Sen Ankara Şubesi, Tüm Haber-Sen Ankara Şubesi, Tüm Maliye-Sen Ankara Şubesi, Tüm Sosyal-Sen Ankara Şubesi, Asim-Sen Ankara Şubesi, Tüm-Tis Ankara Şubesi, BTS Ankara Şubesi, EMEP Ankara İl, HADEP Ankara İl, ÖDP Ankara İl, SİP Ankara İl.

Kasım 1998

Ankara

Devlet Güvenlik Mahkemelerine
Hayır

Birinci Baskı
Aralık 1998

Yayına Hazırlayanlar:

“DGM'lere Karşı Özgürlük Girişimi”

İHD Ankara Şubesi, ÇHD Ankara Şubesi, Halkevleri Ankara Şubeler Platformu, THYDDER Genel Merkezi, Ankara TİYAD, Tüm Yargı-Sen Ankara Şubesi, Kültür-Sen Ankara Şubesi, Asim-Sen Ankara Şubesi, Tüm-Tis Ankara Şubesi, BTS Ankara Şubesi, BTS Ankara Şubesi, Eneji Yapı Yol-Sen Genel Merkezi, EMEP Ankara İl, Hadep Ankara İl, SİP Ankara İl, ÖDP Ankara İl, SES Ankara Şubesi, Tüm Maliye Sen, Tüm Sosyal Sen, Tüm Haber Sen

İsteme Adresi:

ÇHD Ankara Şubesi
İlkiz Sok. 18/1
Sıhhiye/ANKARA
Tel: 433 55 40

Baskı: Genel-İş Matbaası
Tel: 435 44 21, Ankara.

İÇİNDEKİLER :

- *Sunuş; 12 Mart, 12 Eylül Bitmedi; Devam Ediyor ! 3
- *DGM'lerin Tarihçesi 6
- *DGM'ler Nedir ? 12
- *DGM'ler Kaldırılmalıdır ! Çünkü; 21
- *Sonuç; Şimdi "DGM'lere Hayır" Demenin Zamanı ! 24

SUNUŞ; 12 MART, 12 EYLÜL BİTMEDİ; DEVAM EDİYOR !

Yükselen toplumsal muhalefet egemenlerin ihtiyaçlarına ve beklentilerine yönelik bir tehdit oluşturmaya başladığında, “demokrasi”, “hukuk devleti”, “insan hakları” adına yazılan ve savunulan ne varsa, bir gecede inkar edildi ve görülmemiş bir zulüm döneminin adı konuldu.

12 Mart, 12 Eylül darbeleri; toplumun insanca yaşama özlemine yönelik büyük bir imha saldırısını başlattı.

Bir gece, bir gün, bir ay, bir yıl sürmedi !

Geçmişten çıkarılan derslerle, darbeler sürekli kılındı, kurumsallaştırıldı. Her türlü özgürlük, eşitlik, demokrasi ve barış talebi bir tehdit olarak algılandı. Varolanı koruyacak olağandışı kurumlar yaratıldı, anti-demokratik yasalar çıkarıldı.

Yeni bir hukuk yaratıldı adına “Darbe hukuku” denildi.

Bu hukuk önce “Sıkıyönetim Mahkemeleri”nde dişini gösterdi. Ardından Sıkıyönetim Mahkemelerine sivil giysiler giydirilip, Devlet Güvenlik Mahkemeleri (DGM) kuruldu.

12 Mart, 12 Eylül bitmedi; devam ediyor !

“1980 Anayasası” ile, “Terörle Mücadele Yasası” ile, “Milli Güvenlik Kurulu” ile, “YÖK” ile devam ediyor !

İşkenceler ile, yargısız infazlar ile, faili meçhul (!) cinayetler ile devam ediyor.

Toplumsal muhalefetin her kabarmışında yeni darbe tehditleri ile devam ediyor !

“Darbe hukuku” hukuksuzluğu ile, DGM’ler ile devam ediyor !

DGM’ler hızla işliyor, kararlar birbiri ardına veriliyor.

Çocuklar, öğrenciler, gazeteciler, sanatçılar, yazarlar, biliminsanları, sivil toplum örgütü yöneticileri, siyasetçiler dolduruyor DGM salonlarını ve ardından cezaevlerini. “DGM mağdurları”nın sayısı gün geçtikçe artıyor. Toplumsal muhalefet yükseldikçe yenileri katılıyor aralarına. Toplumun büyük bir kesimi ya doğrudan sanık ya da sanık yakını olarak DGM’lerden payına düşen acıyı alıyor, insanca yaşamak adına payına düşen bedeli ödüyor.

DGM’ler kurumsal yapısı ve işleyişi ile;

*Sıkıyönetimsiz sıkıyönetimin mahkemeleri olarak,

*“Siyasi” mahkemeler olarak,

*Olağandışı mahkemeler olarak,

*Adil yargılanma hakkını ortadan kaldırarak,

*Savunma hakkını yok sayarak,

*Tarafsızlığı ve bağımsızlığı tanımayarak,

*Keyfi gözaltı ve işkenceyi meşrulaştırarak,

varlığını sürdürüyor. Ülkenin; özgürlük, eşitlik, demokrasi ve barış mücadelesinin önünde büyük bir engel olarak duruyor. Düşünce ve örgütlenme özgürlüğü,

DGM'lerle ihlal ediliyor. DGM'ler temel bir insan hakları sorunu olarak ülke gündeminde yer alıyor.

12 Mart, 12 Eylül bitmedi, sürüyor !

DGM'ler bunun kanıtıdır !

Bunun için hemen şimdi bir şeyler yapmak gerekiyor ...

Ankara'da ki bir çok demokratik kitle örgütü, sendika ve siyasi partinin katılımıyla oluşan "DGM'lere Karşı Özgürlük Girişimi" tarafından hazırlanan bu kitapçık; öncelikle DGM gerçeğini ve bunun karşısında bir şeyler yapmanın gerekliliğini anlatabilmeyi hedeflemektedir.

DGM'LERİN TARİHÇESİ

Bir hukuk normunun, bir yargı kurumunun doğuşunun ardında bir çok siyasi-sosyal etken yeralır ve aslında bütün hukuksal olgular, bu etkenler tarafından biçimlenen -başta sınıfsal- kimi ihtiyaçların karşılanmasına hizmet eder.

Halkın insanca yaşama özlemi, egemenlerin çıkarlarıyla çatışır, ülkenin bu gününe ve yarınına dair düşler başkalaşır.

İhtiyaç; susturmaktır, sindirmektir, umutları ve o umutları gerçek kılacak her türlü eylemi yok etmektir, varolanı korumak, egemenliği ve iktidarı pekiştirmektir.

İhtiyaç; bunu sağlayacak araçları yaratmak ve kurumsallaştırmaktır. Silahlı güçler oluşturmak, baskıcı yasalar çıkarmak ve o yasaları uygulayacak özel mahkemeler kurmaktır.

DGM'ler bu ihtiyacı karşılayan siyasal bir araç olarak doğmuştur ve tarihi de bunu anlatır.

Ülkemizde, olağandışı baskıcı yasa ve kurumlarla yönetim anlayışı, bir "yönetme geleneği" olarak tarihin eski dönemlerine değin uzanıyor. Osmanlı İmparatorluğu'nun son yıllarında çıkarılan ve bu gün hala geçerli olan "Memurun Muhakematı Hakkında Yasa", Kurtuluş Savaşı'nın ilk yıllarında kurulan ve daha uzun yıllar faaliyet gösteren "İstiklal Mahkemeleri", "Örfi İdare" ve beraberinde "Sıkıyönetim Mahkemeleri" bunun bildik örnekleridir.

Ülkemizde DGM'lerin ilk kez kurulması 1970'li yıllara dayanıyor ve yine olağandışı bir yönetim döneminin imzasını, "12 Mart darbecilerinin" zihniyetini yansıtıyor.

O yıllarda ülkede gün geçtikçe büyüyen siyasal-ekonomik kriz, derinleşen sosyal adaletsizlik, toplumun geniş kesimlerinde giderek yükselen bir tepkiyi doğurdu. 1961 Anayasası'nın getirdiği kısmi demokratik hakların kolaylaştırdığı sosyal-siyasal uyanış, egemen sınıflarda tedirginlik yaratmaya başladı. 1970 yılının 15-16 Haziranında işçi sınıfının sendikal hakları için verdiği savaşı bu tedirginliği büyük boyutlara ulaştırdı ve egemen sınıflar, önce aydın çevrelerden başlayan ve gittikçe emekçi sınıflara, yoksul halk yığınlarına, toplumun sosyal adaletsizlikten mağdur olan diğer kesimlerine yayılan bu uyanışı durdurmanın çarelerini aramaya başladılar. Bulunan çarelerin başında görünürde parlamentoyu koruyarak 1961 Anayasası'nın sağladığı demokratik hakları rafa kaldırıp, sol düşünce ve eylemleri baskı ve terörle sindirmek, olağandışı bir yönetim dönemini başlatmak gelmekteydi.

Bu planı yaşama geçirmek için 12 Mart darbesi yapıldı ve 1961 Anayasası'nda yer alan ve topluma fazla geldiği iddia edilen hak ve özgürlükler birer birer budandı; anayasanın kişi ve kuruluşlara tanıdığı bütün düşünce ve eylem kapıları kapatıldı. Ülke sıkıyönetim rejimine sokuldu.

Ama mevcut rejim toplumsal muhalefet karşısında daha fazla tutunamayıp, 1973 seçimlerine gidilmesi zorunluluğu ortaya çıkınca sıkıyönetim rejimini, seçimlerden sonra da "sıkıyönetimsiz bir sıkıyönetim" biçiminde sürdürmenin yolları aranılmaya başlandı.

İşte DGM'ler, egemen sınıflara bu yollardan başlıcası olarak görüldü. Siyasi iktidar, yargıyı kendi çıkarları

doğrultusunda işleyen bir araç olarak kullanabilmek için, olağan yargı kurumlarından ve yargı ilkelerinden farklı, siyasi iktidara bağımlı olağandışı yargı mercilerinin kurulmasını gündemine aldı.

1961 Anayasası'nın "Mahkemelerin Kuruluş, Görev ve Yetkileri ile İşleyiş ve Yargılama Usullerinin Kanunla Düzenleneceği"ni öngören 136 ıncı maddesi; 15 Mart 1973 tarih ve 1699 Sayılı Yasa ile değiştirildi ve "DGM'lerin kurulacağı" hükmü getirildi. Ardından bu doğrultuda hazırlanan ve 11 Temmuz 1973 tarihinde yürürlüğe giren 1773 Sayılı Yasa ile DGM'ler ilk kez kuruldu.

Özel-olağandışı mahkemelerle toplumsal muhalefeti dizginlemek, sindirmek; aslında farklı tarihlerde farklı coğrafyalarda da denenmiş bir yöntemdi. Benzer ihtiyaçları duyan İtalya'daki faşist Musolini hükümeti, faşizme karşı yükselen muhalefeti bastırmak için "Devleti Koruma Özel Mahkemeleri"ni kurmuştu. II.Dünya Savaşı yıllarında, işgal altındaki Fransa'da Nazilerle işbirliği yapan Mareşal Petain destekli Vichy hükümeti de benzer mahkemeleri faaliyete geçirmişti. Yine Fransa'da De Gaulle hükümeti Cezayir Savaşı yıllarında, savaş ekonomisini uygulayabilmek ve bu nedenle gelir düzeyi düşen halkın yükselen tepkisini dizginleyebilmek için "Fransa Devlet Güvenlik Mahkemeleri"ni kurmuştu.

12 Mart sonrası Türkiye'de DGM'leri icad edenler bir anlamda aynı mantıkla, "Sıkıyönetim Mahkemeleri"nden esinlenerek, Sıkıyönetim Mahkemelerini sivil kimlikte sürdürmeyi amaçlamaktaydı. Ülkede İstiklal Mahkemeleri ve Sıkıyönetim Mahkemeleri sonrası diğer bir olağandışı mahkemeler dönemi başlıyordu. Üstelik yeni kurulan bu

olağandışı mahkemeler, anayasal düzenlemelerle sürekli hale getiriliyor, kurumsallaştırılıyordu.

DGM'lerin işlemeye başlaması gerçekleri bütün çıplaklığıyla gözler önüne serdi. Toplumsal muhalefet içinde yeralan ülkenin bir çok aydın, ilerici insanı; birer birer bu olağandışı mahkemelerin sanık sandalyesine oturmaya başladı ve fahiş cezalar birbiri ardına verildi. Bir çok şiddet olayına karışan faşist ve şeriat yanlısı militanlar ise, nedense sürekli bu mahkemelerin gözünden kaçmaktaydı.

İşleyişinin ötesinde bu mahkemeler, kurumsal yapısı ve yargılama usulü esaslarıyla da dönemin hukuk sistemine ve anayasasına aykırılıklar içermekte, mevcut hukuk devleti ve demokrasi anlayışına uymamaktaydı.

Beraberinde toplumun bir çok kesiminden DGM'lere karşı tepkiler yükselmeye başladı. Bu mahkemelerin kapatılması için bir çok eylemlilikler geliştirildi. DGM'lerin kuruluşunu düzenleyen 1773 Sayılı Yasa'nın usul ve esas yönünden anayasaya aykırı olduğu iddiası ile Anayasa Mahkemesi'ne başvuruldu. Anayasa Mahkemesi, 6 Mayıs 1975 tarihinde 1773 Sayılı Yasa'yı "usul" açısından anayasaya aykırı bularak iptal etti. Bu iptal kararı yayımlandıktan tam bir yıl sonra yürürlüğe gireceğinden DGM'ler varlığını bu sürede de korudu.

Ancak DGM'ler egemenler için son derece faydalı ve o ölçüde de vazgeçilmez bir araçtı. Bu nedenle egemenler, iptal kararının yürürlüğe gireceği tarih yaklaştıkça yeni formüller arayışına girdi. Bu doğrultuda 1976 yılında Milliyetçi Cephe (MC) hükümeti tarafından yeni bir yasa teklifi hazırlandı. Amaçlanan; Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen yasa yerine yeni bir yasa çıkararak, DGM'lerin varlığını sürdürmesini sağlamaktı.

Toplumsal muhalefet güçleri, kısa süreli işleyişinde DGM'lerin nasıl bir mahkeme olduğunu ve neye hizmet ettiğini görmüş, temel insan hakları ve hukuk ilkelerine aykırı olan bu olağandışı mahkemelerin; toplumun temel hak ve özgürlüklerine karşı büyük bir tehdit oluşturduğunu kavramıştı. Başta Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DİSK) olmak üzere bir çok sivil toplum kuruluşu, hukuk örgütleri, sendikalar, dernekler, siyasi partiler; tek bir sloganı, tek bir talebi ülkenin her yerinden; okullardan, fabrikalardan, tarlalardan, sokaklardan, alanlardan birlikte yükselttiler ve "DGM'lere Hayır !" dediler.

Yükselen muhalefet, yürütülen etkin mücadele; yeni yasa teklifinin yasallaşmasını ve DGM'lerin tekrar kurulmasını engelledi. Egemenler bu mahkemeleri tekrar kurmak için daha güçlü oldukları, halkın ise daha zayıf ve sindirilmiş olduğu bir dönemi beklemeye başladılar.

Ve bu dönem kısa bir süre sonra geldi; "12 Eylül Darbesi" !

Yüzbinlerce insan gözaltına alındı, işkence gördü, cezaevlerine konuldu, sıkıyönetim mahkemeleri tarafından adil olmayan yargılamalarla cezalandırıldı, bir çok dernek, sendika, siyasi parti kapatıldı, dergi ve gazete yasaklandı, basına sansür getirildi, onbinlerce kitap toplatıldı, yakılarak imha edildi, bir biri ardına idamlar gerçekleştirildi, demokrasi, temel siyasal-sosyal hak ve özgürlükler bütün ilke ve kurumlarıyla askıya alındı, inkar edildi.

Egemenler elde ettikleri bu "zaferi" kalıcılaştırmanın, sıkıyönetimi kurumsallaştırmanın yollarını yeniden aramaya başladılar. Gündemlerinde yine yargı, özel-olağandışı mahkemeler kurmak vardı.

Darbenin daha ilk günlerinde DGM'lerin tekrar kurulacağını mesajları verilmeye başlandı. Milli Güvenlik Konseyi Başkanı Kenan Evren, 1982 yılında; "Sıkıyönetimin sona ermesi halinde, Sıkıyönetim Mahkemelerinin görevlerine devam etmesi sağlanmalıdır" diyor; "Bu hukukla olmuyor netekim ..." şeklinde açıklamalarda bulunuyordu. O günlerde CIA yetkilileri darbecilere; "Adli sistemin fevkalade durumlara tatbiki" ni şiddetle tavsiye ediyordu.

Milli Güvenlik Konseyi, hazırladığı 1982 Anayasası'na yine DGM'leri koydu. Ardından konsey; 2845 Sayılı "DGM'lerin Kuruluş ve Yargılama Usulleri Hakkında Yasa"yı çıkardı. Ve DGM'ler, son derece ilginç bir tarihte; emekçilerin birlik, dayanışma ve mücadele günü olarak kutlanan bir "1 Mayıs" gününde, 1 Mayıs 1984 tarihinde tekrar faaliyete başladı.

Ve bu sefer hiç kimse ses çıkaramadı, etkin ve güçlü bir karşı duruş oluşturulamadı.

DGM'ler bu tepkisizlik, suskunluk ortamında gün geçtikçe daha da fazla kurumsallaştı, bir çok kente yayıldı, sayısı arttı, faaliyet alanı sürekli genişledi; bu olağandışı mahkemeler, zaman içinde "olağanlaştı" ve kanıksandı.

DGM'LER NEDİR ?

Kimi hukukçular ve siyasetçiler DGM'leri belli suçların kovuşturulması için kurulmuş olan birer "ihtisas mahkemesi" olarak tanımlıyor. Bunlara göre DGM'ler; "yasalarda belirtilmiş bazı özel suçların kovuşturulmasında ve suçluların yargılanmasında uzmanlaşmış olan ve ağır ceza mahkemesi statüsündeki yargı mercileri" dir.

Bu görüş DGM'lerle ilgili yasal düzenlemelerin gerekçelerinde de yer alıyor ve resmîyet kazanıyor.

Buna göre; "Dünyada olduğu gibi memleketimizde de son yıllarda yeni suç ve suçluluk kavramlarının ortaya çıkmış olması dolayısıyla suçluların ve suçların kovuşturulması için yeni usuller aranılması şart olmuş" tur deniliyor ve "...özellikle devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğü, hür demokratik düzen ve nitelikleri anayasada belirtilen Cumhuriyet aleyhine işlenen ve doğrudan doğruya devletin iç ve dış güvenliğini ilgilendiren suçların kovuşturma ve yargılamaında ceza müessiriyetini arttırmak, süratli yargılamayı sağlamak, özellik arz eden bu suçların ihtisaslaşmış mahkemelerde görülmesini mümkün kılmak için..." DGM'ler kuruluyor. (DGM'lerin kuruluşunu öngören 1982 Anayasası'nın 143 üncü maddesine ilişkin gerekçeden)

Bozuk, paralı eğitim sistemine karşı çıkan öğrenciler, hak alma ve örgütlenme mücadelesi veren işçiler, kamu emekçileri, ülkemiz gerçekliğini ve halkın yaşadığı sorunları dile getiren gazeteciler, yazarlar, aydınlar, insan hakları

savunucuları, biliminsanları, siyasetçiler; bu “yeni suç ve suçluluk kavramları” nın altını dolduruyor ve bunlar, kendilerini yargılamak için kurulmuş ve “uzmanlaşmış” DGM’lerde “süratle” yargılanıp, cezaevlerine konuluyorlar.

DGM bir “ilk derece mahkemesi” olduğu ve bütün ilk derece mahkemeleri “anayasa” ile değil “yasa” ile düzenlendiği halde; DGM’ler öncelikle doğrudan 1982 Anayasası’nda düzenleniyor. Böylece DGM’ler “anayasal güvenceye” kavuşturulmak isteniyor, anayasa zırhıyla kuşatılıyor. Anayasanın 143 üncü maddesi DGM’lerin genel yapısını tanımlıyor.

Anayasanın 143 üncü maddesi doğrultusunda çıkarılan 2845 Sayılı “DGM’lerin Kuruluş ve Yargılama Usulleri Hakkında Yasa”; DGM’lerin kurumsal yapısı ve yargılama usulünü ayrıntılı biçimde düzenliyor.

Gerek 1982 Anayasası, gerekse 2845 Sayılı Yasa; 12 Eylül’ün Milli Güvenlik Konseyi’nin imzasını taşıyor.

Bu gün sekiz ilde; Adana, Ankara, Diyarbakır, Erzurum, İstanbul, İzmir, Malatya ve Van il merkezlerinde kurulmuş bulunan DGM’ler; özel yapısı, teşkilatı ve yargılama usulü olan ceza mahkemeleridir. Kurumsal yapısı ve işleyişi ile olağan yargı kurumlarından ve yargılama usullerinden ayrılmış, siyasallaşmış, özel ve olağandışı mahkemelerdir.

Esas olarak DGM’ler; gözaltına almadan cezaevine değin uzanan, işkenceden gözaltında kayıplara kadar bir çok özgün hak ihlalini besleyen, bütünsel bir süreci ifade eder.

DGM Kolluğu

DGM sistemine damgasını vuran asli unsur kolluktur. DGM kapsamındaki soruşturmaları; yine DGM gibi olağandışı kolluk birimleri, belki de en çok tanınanı “Terörle Mücadele Şubesi” yürütüyor.

DGM mağduru olmanın öyküsü çoğunlukla keyfi olarak gözaltına alınmayla başlıyor. Ancak zanlının ve avukatın kolluk aşamasında sahip olduğu temel haklar, DGM kapsamındaki soruşturmalarda rafa kaldırılıyor. Gözaltında isnadın başladığı anda ve sonraki her aşamada avukat yardımından yararlanma hakkı, isnadı yani suçlamayı bilme hakkı, susma hakkı, yakınlarına haber verme hakkı, gözaltında tutulmaya itiraz hakkı, sanık ve avukatın hazırlık evrakını inceleme ve suret alma hakkı gibi CMUK’da yeralan kimi temel haklar DGM kapsamında tanınmıyor. Her şey gizlilik içinde yürütülüyor. Gizlilik keyfiyeti, işkenceyi, kayıpları, yargısız infazları doğuruyor. Gözaltı süreleri 48 saatten 7 güne kadar uzayabiliyor, OHAL bölgesinde bu süre 10 günü buluyor.

DGM sisteminde; “polis mi mahkemenin yoksa mahkememi polisi emrinde” belli değil. “Kim suçlu kim değil”, kolluk karar veriyor, her hangi bir olayın, soruşturmanın DGM kapsamında olup olmadığını tespitini dahi kolluk yapıyor. İşkenceyle, baskıyla elde edilen ifadeler, kolluk birimlerinin olay ve kişiler hakkında sübjektif görüşlerini içeren fezlekeler, kolluk birimlerince yasadışı yollara yaratılan sahte kanıtlar; çoğunlukla verilen ceza kararlarına dayanak yapılıyor. Bu her şeyden önce kolluğun keyfi ve hukuk dışı eylemlerini, başta gözaltında işkence ve kötü muamele uygulamalarını cesaretlendiriyor, besliyor.

DGM Savcılık Teşkilatı

DGM savcılık teşkilatı, DGM sisteminin bir diğer önemli bir ayağı olarak karşımıza çıkıyor. DGM'lerde olağan Cumhuriyet Başsavcılığı teşkilatından ayrı ve DGM'ye özgü bir "DGM Cumhuriyet Başsavcılığı" teşkilatı bulunuyor. "Devletin güvenliği" denince akan sular duruyor, olağan yargıdaki savcılara dahi güvenilmiyor. DGM savcılarının bir bölümü doğrudan askeri savcılardan oluşuyor. Her isteyen DGM'de savcı olamıyor, savcıların atanmalarında siyasi iktidarın sözü geçiyor ve giderek DGM savcılarının iddianameleri "resmi siyasi görüşün basın açıklamaları" şekline bürünüyor. DGM savcılık teşkilatı olağandışı, üstün yetkilere donatılıyor. DGM savcılarının suçun işlendiği yerdeki adli ya da askeri savcılardan talepleri "öncelikle" ve "ivedilikle" yerine getiriliyor. DGM savcısının talebi olunca, o yerdeki adli ya da askeri savcının önündeki işler birden bire ikinci derece önemli hale geliveriyor. Aynı mantıkla yasalarda bütün kolluk güçlerinin DGM savcılarının emirlerini "öncelikle" ve "ivedilikle" yerine getirmek zorunda olduğu belirtiliyor. DGM savcıları soruşturma sürecinde bütün kamu kurumlarına, belediyelere, kamu iktisadi kuruluşlarına, il özel idarelerine, resmi ve özel bankalara ait bina, araç, gereç ve personelden yararlanabiliyor. Bu doğrultudaki istemler "gecikmeksizin" yerine getiriliyor, istemeden de olsa gecikenler hakkında hapis ve para cezası verilebiliyor.

Mahkeme

DGM mahkeme kurulu; bir başkan, iki üye olmak üzere üç yargıçtan oluşuyor. Ayrıca her DGM'de iki yedek üye yargıç bulunuyor. DGM yargıçlarından bir bölümü askeri yargıçlardan oluşuyor. Üniformalarını giymiş askerler

DGM'lerde sivilleri yargılıyor ve akla ister istemez "Sıkıyönetim Mahkemeleri" geliyor. Askeri yargıç, başkanın yokluğu halinde mahkeme başkanlığını dahi yürütebiliyor.

Yine her isteyen DGM'de yargıç olamıyor, yargıçların atanmasında yine doğrudan siyasi iktidar işe karışıyor; sivil yargıçlar siyasi iktidar adına Adalet Bakanı ve müsteşarının yeraldığı "Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu" tarafından; askeri yargıçlar ise doğrudan Milli Savunma Bakanı ve Başbakanın müşterek kararname, Cumhurbaşkanı onayı ile atanıyor. DGM'de çalışan diğer personel dahi olağan usuller dışında, DGM'lerde kurulan adli yargı komisyonları tarafından belirleniyor.

DGM sistemini icad edenler adli yargıya güvenmiyor. Mahkeme kurulu kimi yargıçların yokluğu nedeniyle oluşamıyorsa, adli yargıda görev yapmakta olan yargıçlar tarafından değil, o yerdeki ya da başka yerdeki DGM yargıçları tarafından bu boşluk dolduruluyor. DGM'de mahkeme kararlarına yapılan itirazlar eşit derecedeki adli yargı mahkemeleri tarafından değil, o yerdeki ya da en yakın yerdeki DGM'ler tarafından incelenip karara bağlanıyor. DGM heyetindeki yargıçların reddi talepleri, red edilen yargıcın da katıldığı aynı heyet tarafından incelenip karara bağlanıyor. Üstelik verilen karara başka bir yargı merciinde itiraz edilemiyor.

DGM'deki davaların "süratle" görülmesi isteniyor. Davalara adli tatilde de bakılıyor, iddianameler özetlenerek okunabiliyor, savunma için avukatlara verilen süre 15 günü geçemiyor. Avukat ve sanıkların yokluğunda dahi yargılama yapılabilir hatta karar verilebiliyor.

DGM'de çoğu zaman sanıklar değil, duruşmayı izlemeye gelenler, avukatlar da yargılanıyor. DGM; duruşma

düzenini bozan izleyicilere 6 aya kadar hapis cezası verebiliyor, üstelik bu cezaya itiraz edilemiyor yada bu ceza temyiz edilemiyor. Duruşmayı izlemeye gelenler kendilerini bir anda sanık ve cezaevinde bulabiliyor. Basına davalarla ilgili yayın yasağı konulabiliyor. Basın ve izleyiciler sudan bahanelerle duruşma salonundan çıkartılabiliyor. Hatta avukatlar dahi duruşma düzenini bozdukları gerekçesiyle salondan çıkartılıp, yokluklarında dava görülebiliyor.

Bütün bunların sonucu olarak DGM'lerde savunma makamı, bu makamı temsil eden avukatlar; içler acısı bir durumda yargılamalarda yer almak zorunda kalıyor. Savunma makamı bir "figürandan" öteye geçemiyor.

2845 Sayılı DGM Yasası'nın 38 inci maddesi; DGM gerçeğini en açık biçimde gözler önüne seriyor. Buna göre; sıkıyönetim ilanı halinde DGM'lerin Sıkıyönetim Mahkemesi'ne dönüştürüleceği, bu sıfatla yargılama yapacakları düzenleniyor. Bu konuda yetki; Genelkurmay başkanlığı ile Milli Savunma ve Adalet Bakanlıklarına veriliyor. DGM'lerin Sıkıyönetim Mahkemelerinin devamı olduğu doğrudan yasa tarafından itiraf ediliyor.

Yargıtay

DGM'lerin verdiği kararların temyiz incelemesi Yargıtay tarafından yapılıyor. Ancak çoğunlukla Yargıtay içinde DGM kararlarını inceleyen ayrı bir daire; "Yargıtay 9. Ceza Dairesi" görev yapıyor. DGM ne kadar "uzman"sa, bu dairede aynı derece de "uzman" bir yargı mercii olarak çalışıyor. Adil yargılanma ve savunma hakkının bu olağandışı sistemde ihlal edildiğine ilişkin haklı eleştiriler, "DGM'nin Yargıtay'daki uzantısı" olarak görünen Yargıtay 9. Ceza Dairesi'ne değin uzanıyor.

Cezaevi

DGM sistemi, hukuksuzluğunu ve adaletsizliğini “infaz sisteminde” de sürdürüyor.

İlgili yasalar gereği DGM kapsamında yargılanıp cezalandırılanlar ile diğer hükümler arasında başta “şartlı tahliye” konusunda eşitlik ilkesine aykırı bir ayrımcılık yapılıyor. Olağan yargıda ceza almış bir hükümlü idam cezasında 30 yıl, ömür boyu hapis cezasında 20 yıl, diğer hapis cezalarında cezanın %40 ını yatıp özgürlüğüne kavuşurken; cezaevine konan “DGM mağdurları” idam cezasında 36 yıl, ömür boyu hapis cezasında 30 yıl, diğer hapis cezalarında cezanın %75 ini yattıktan sonra şartlı tahliyeden yararlanıyor. Somut anlatımla adam öldürmeden 24 yıl hapis cezası alan bir adli hükümlü, 9 yıl 6 ay yatıp özgürlüğüne kavuşurken; duvara yazı yazan çocuklar, mecliste pankart açan öğrenciler, bir yürüyüşe katılan gençler DGM’de yargılanıp örneğin 15 yıl hapis cezası aldığıında, özgürlüğe kavuşmak için tam 11 yıl 6 ay cezaevinde yatmak zorunda.

“DGM mağdurları” hapis cezalarını olağandışı, sıkı güvenlik rejimi tabi “Özel Tip” cezaevlerinde çekiyor. Açık görüş yapamıyorlar, istedikleri yerlerdeki cezaevlerine sevk olamıyorlar, kendilerine son dönemde gündemde olan “hücre sistemi” dayatılıyor.

Siyasi, muhalif kimlikteki insanlara yönelik ayrımcılık doğrudan 1982 Anayasası’nda da yeralıyor. Anayasasının 17 ve 84 üncü maddelerine göre siyasi hükümlüleri kapsayacak bir “af yasası” çıkarılması yasaklanıyor. Oysa bu kapsamdaki insanlar DGM’lerde adil olmayan biçimde yargılanıp cezalandırılmış “DGM

mağdurları” olarak, belki de hukuk ve insan hakları açısından bir af yasasını en fazla hak eden insanlardır.

Başta da söylendiği gibi; gözaltına almadan cezaevine değin uzanan, işkenceden gözaltında kayıplara kadar bir çok özgün hak ihlalini besleyen, “bütünsel bir hak ihlalleri” sürecini ifade eden DGM sistemi; bir çok anti-demokratik yasa, tüzük ve yönetmelikle destekleniyor. Bunların başında belki de en çok bilinen ve tartışılanı 3713 Sayılı “Terörle Mücadele Yasası”dır. Bu yasaya göre DGM kapsamında verilen cezalar yarı oranında arttırılıyor. DGM kapsamında görev yapan yargı ve kolluk mensupları, hukuk dışı eylemleri nedeniyle yargılanmaktan, teşhir edilmekten korunuyor. Yasanın ilgili düzenlemeleri ile başta “düşünce ve örgütlenme özgürlüğü”ne DGM tarafından ağır darbeler vuruluyor. DGM’ler yalnız insanları değil, gazeteleri, dergileri, kitapları da yargılıyor, cezalandırıyor.

Çocukların yetişkinlerden ayrı ve daha korunaklı oldukları ayrı bir ceza yargı sistemine tabi tutulmasını öngören anlayış gereği, ülkemizde yürürlükte olan 2253 Sayılı “Çocuk Mahkemeleri Yasası”, yine DGM engeline takılıyor, DGM tarafından deliniyor. Yalnızca 1997 yılında 4 bin 727 çocuk DGM’lerde yargılanarak “DGM mağdurları” arasına katıldı.

Varolan yasal ve kurumsal düzenlemelerin hukuksuzluğu ve adaletsizliği; DGM’lerin 14 yıllık pratik işleyişi ile birleştiğinde ortaya çok daha acı bir tablo çıkıyor. Tarih, arşivler; toplumun özgürlük ve hak arama mücadelesinin; aydınların, insan hakları savunucularının, öğrencilerin, kamu çalışanlarının, işçilerin karşısına hep

DGM kolluğunun, savcılarının, mahkemelerinin çıktığını gösteriyor.

Ve karar duruşmaları; haklarında verilen adil bulmadıkları karara ve mahkemenin siyasallaşmış olağandışı yapısına isyan eden sanıklar, yakınları; duruşma salonlarında çoğu zaman DGM yargıç ya da savcılarının emriyle coplanıyor, dövülüyor, yerlerde sürükleniyor.

Bu manzarayı bir kez görmek, sayfalarca kelamı gereksiz kılıyor, DGM gerçeğini bütün çıplaklığıyla anlatıyor.

DGM'LER KALDIRILMALIDIR ! ÇÜNKÜ;

***DGM'ler Bağımsız ve Tarafsız Değildir !**

Temel ve evrensel bir hukuk ilkesi olan “Bağımsızlık” ve “Tarafsızlık” tan anlaşılması gereken; yargı organlarının siyasi iktidarın, devlet erkinin etki ve müdahale alanı dışında olması, yargılamanın tarafları nezdinde bir önyargı, duygu ve çıkar sahibi olmamasıdır. DGM'ler kurumsal yapısı ve işleyişi ile bu temel ilkenin açık ihlalidir. Adı bile bunu anlatmaya yeter; “Devletin güvenliği” adına kurulan bir mahkeme ne derece bağımsız ve tarafsız olabilir ? Oysa yargı, yeri geldiğinde devlet erkine karşı bireyin, toplumun haklarını korumakla da yükümlüdür.

***DGM'ler Siyasallaşmış Mahkemelerdir !**

DGM'lerin 14 yıllık işleyişi göstermektedir ki DGM'ler, muhalif kimlikteki kişi ve kurumlara karşı, esas olarak da sol muhalefete karşı konumlandırılmıştır. Siyasi konularda yargılama yapan bu organ; eşyanın doğası gereği siyasi bir başka görüşün açık tarafı durumundadır. Bu durum; DGM'lerin bağımsız ve tarafsız olmadığı gerçeğini de destekler.

***DGM'ler Olağandışı Mahkemelerdir !**

DGM'lerin kurumsal yapısı ve yargılama usulü, ülkede mevcut olağan yargı kurumlarından, yargının olağan işleyişinde tamamen farklıdır. DGM'ler “sıkıyönetimsiz bir sıkıyönetimin” mahkemeleridir.

***DGM'ler Yargı Birliđi İlkesine Aykırıdır !**

Bu aynı zamanda, DGM'lerin olağandışı mahkemeler oluşu gerçeğinin en doğal sonucudur. Bir ülkede aynı usul ilke ve kurallarının geçerli olduğu, aynı sistematik içinde örgütlenmiş ve teşkilatlandırılmış, bir yargı sistemi olmalıdır. Kişiyeye yada olaya göre bu sistemden ayrılan ve farklılaşan yargı mercilerinin varlığı, yargı siteminin birliğini yok eder.

***DGM'ler Doğal Yargıç ve Mahkeme İlkesine Aykırıdır !**

“Doğal yargıç” ilkesi; siyasi iktidarın yargıyı kendi çıkarlarına alet etmesini önlemek için; suçta ve sanığa göre mahkemeler kurulmamasını öngören bir güvence sistemidir. DGM'ler egemenlerin çıkarlarını korumak için bu çıkarları tehdit ettiğine inanılan muhalif kesimlere karşı, 12 Eylül 1980 darbesi sonrası kurulmuştur.

***DGM'ler Savunma Hakkını İhlal Eden Mahkemelerdir.**

Yargılama faaliyeti üç ayağın üzerinde durur. Bunlar; “Yargılama makamı (Yargıç)”, “İddia makamı (Savcı)” ve “Savunma makamı(Sanık/Avukat)” dır. Bunlardan birinin yokluğu, yargılama faaliyetini çökertir ve o faaliyet sonucu verilen kararları gayrimeşru kılar. DGM'ler, savunma makamının (sanığın ve avukatın) sahip olması gereken temel hak ve yetkilileri yok sayan, kısıtlayan yapı ve usul kuralları ile donatılmıştır ve bu kurallar işleyişte, yargılama ve iddia makamı tarafından savunma makamına karşı cömertçe kullanılmaktadır.

***DGM'ler Keyfi Gözaltı, Gözaltında İşkence ve Kötü Muamele, Gözaltında Kaybetme, Yargısız İnfaz gibi Bir Çok Hak İhlalini Beslemekte, Yeniden Üretmektedir.**

Bu olağandışı mahkemelerde başta kolluk güçlerine tanınan olağandışı yetkiler, bunun karşısında sanığın haklarının yok derecesinde kısıtlanması, keza bu mahkemelerin ve doğal olarak bu mahkemeler kapsamında çalışan resmi görevlilerin siyasi konumlanması; keyfiyeti, beraberinde keyfi gözaltıdan işkenceye, gözaltında kaybetmelerden, yargısız infazlara değin bir çok özgün hak ihlalini besler, yeniden üretir. Öte yandan bu mahkemeler çoğunlukla “düşünce ve örgütlenme hakkı” nı cezalandırarak, bu açıdan da bir hak ihlalini doğrudan gerçekleştirmektedir. DGM’lerin işleyişi bu hak ihlallerini rasyonel bir araç olarak önplana çıkarır.

***DGM’ler Adil Yargılanma Hakkına Aykırıdır !**

Belki de yukarıda sayılan bütün olumsuzlukların en temel sonucu budur. “Adil yargılanma hakkı” hem özgün bir insan hakkı olarak, hem de diğer bütün hakların kullanımının güvencesi olarak, uluslarüstü bir insan hakları ve hukuk normudur. DGM’ler adil yargılanma hakkını ihlal etmekte, bu nedenle DGM’ler tarafından verilen ceza kararları adil bulunmamakta, toplum vicdanında kabul görmemektedir.

DGM’ler kaldırılmalıdır, çünkü;

DGM’ler egemenlerin elinde etkin bir zor aygıtı olarak; ülkenin özgürlük, eşitlik, demokrasi ve barış mücadelesinin önünde doğrudan bir engeldir !

SONUÇ; ŞİMDİ “DGM’LERE HAYIR” DEMENİN ZAMANI !

Şimdi “DGM’lere hayır” demenin zamanı !

12 Eylül sonrası 1984 yılından bu yana faaliyette olan DGM’lerin; 14 yıllık işleyişi ile “ne olduğu” ve “neye hizmet ettiği” artık bütün çıplaklığıyla ortadadır.

Gözüaltından cezaevine; işkenceden gözüaltında kayıplara değin bütünsel bir “hak ihlalleri sistemi” olan, egemenlerin elinde halka karşı bir “zor aygıtı” olarak işleyen DGM’ler; ülkenin özgürlük, eşitlik, demokrasi ve barış mücadelesinin önünde doğrudan bir engeldir. Özgür, bağımsız, demokratik bir ülkede insanca yaşamak istiyorsak; DGM’lerin kaldırılması gerekiyor.

DGM’lerin kaldırılması; yalnızca bu mahkemelerde yargılananların, bu mahkemelerde davaya giren avukatların, kimi hukuk ya da insan hakları örgütlerinin sorunu değildir. İnsanca yaşama özlemi süren herkes DGM’lerin potansiyel mağdurudur ve adalet ve özgürlük isteyen herkes DGM’lerde süren hukuksuzluğa karşı durmalıdır. DGM’lerin kaldırılması; bütün kesimleriyle bir bütün olarak doğrudan toplumsal muhalefetin sorunudur. 1975 li yıllarda yapılan budur, o yıllarda DGM’lerin kapatılması başarısı da bu anlayışın sonucudur.

Bu gün DGM'ler her zamankinden daha fazla tartışılıyor, karşısında daha etkin ve kapsamlı bir tepki oluşuyor !

5 Eylül 1998 tarihinden bu yana DGM'lerde yargılanmakta olan binlerce siyasi sanık, DGM'leri boykot ediyor. Avukatlar duruşmalara çıkmıyor. İlerici, demokrat basın DGM'lere veryansın ediyor. DGM'lerin verdiği kararlar toplum vicdanında kabul görmüyor. Aydınlar, insan hakları savunucuları, hukukçular, öğrenciler, emekçiler; DGM'lerin kaldırılmasını istiyor. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, uluslararası hukuk ve insan hakları kuruluşları; DGM'lerin adil yargılanma hakkına aykırı olduğunu söylüyor. Rüzgar, giderek bir fırtınaya dönüşüyor ve DGM'lere doğru esiyor !

Egemenler ise hala bu işlevli araçtan, DGM'lerden vazgeçmek istemiyor !

Bunun için bir yandan "DGM'ler çeteleri yargılıyor" şeklinde toplum nezdinde sempati toplamak istiyorlar. Devrimci, demokrat, yurtsever, ilerici insanlar en doğal hak ve özgürlüklerini istedikleri için onyılları bulan cezalara çarptırılırken; işkenceciler, halka karşı suç işleyen çeteler, ya hiç yargılanmıyor, ya da birer birer salıveriliyor. Aslında bu gün DGM'ler "çeteleri koruyan ve aklayan kurumlar" olarak işliyor.

Kimileri ise artık savunulacak hiçbir yönü kalmamış olan bu mahkemelere yönelen eleştirileri az ya da çok kabul eder görünürken; bir yandan da DGM'lerin varlığını korumanın yeni yollarını arıyorlar. Vitriini yenilemeye çalışıyor, basit ayrıntılara dair değişiklik önerileri ile DGM'lere yeni bir "sahte kimlik" arıyorlar. Bu çerçevede;

askeri savcı ve hakimlerin çekilmesi, bu mahkemenin adının değiştirilmesi, yargılama görev ve yetkisinin daraltılması konuşuluyor. Oysa bunlar asla bir çözüm olmayacaktır. Gündemde olan bu ve benzeri kimi değişiklikler; aslında DGM'lerin varlığını devam ettirmenin yeni yöntemleridir. DGM'lerin kurumsal yapısı ve işleyişi ile bir bütün olarak kaldırılması gerekiyor. Bütün bunlara karşı şimdi daha fazla uyanık olmak gerekiyor.

Şimdi “DGM'lere hayır” demenin zamanı !

Hani eskiler hep der ya; “bu düzen böyle gelmiş böyle gider”, “boşa kürek çekmeyin”. Herkesten, her şeyden önce tarih onları yalanlıyor. 1975 li yıllarda DGM'ler toplumsal muhalefetin etkin ve kapsamlı mücadelesi ile kapatıldı. Bu gün bunu başarmak yine mümkün.

Bunun için hep birlikte hemen şimdi bir şeyler yapmak gerekiyor !

DGM'lere Hayır !

DGM'ler Kapatılsın !

Adalet ve Özgürlük İstiyoruz !